

Об'єдков О.І.

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії,

асистент,

Державний торговельно-економічний університет

ФІЛОСОФІЯ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ І СВОБОДИ НА ТЛІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Ранок 24 лютого 2022 р. змінив життя кожного громадянина України назавжди. З початком повномасштабного вторгнення Росії до України нові реалії вимагали від кожного мешканця нашої країни згуртованості, раціонального мислення, швидкого прийняття рішень та несення відповідальності не тільки за свою особисту свободу, а також за свободу цілої країни. Війна, можливо, вперше підштовхнула людину реально поглянути на себе, своє життя і задати собі ряд питань: «Ким я є і ким я був до сьогодні? Що відбувається навколо мене? Що я тепер маю робити? Чи був я вільний до тепер?». Свобода дійсно найцінніше, що є у кожного українця, бо вся історія України просякнута боротьбою за неї. Саме зараз є реальний шанс досягти остаточної перемоги у цьому супротиві за нашу не лише політичну та правову, а й свободу історичну, ментальну, особистісну.

Аби більш детально розкрито попередні тези і тематику свободи на фоні війни, варто розкрити значення філософської течії, яка зародилася наприкінці XIX ст. й утвердилася як система поглядів саме після Першої світової війни з метою позиціонування себе як єдиної вірної «філософії людини XX сторіччя», інструменту виходу із духовною та соціальної кризи і відповіді на найважливіші питання буття людини [1, с. 44].

Філософська школа екзистенціалізму почала свій розвиток у післявоєнній Європі першої третини XX ст. на фоні занепаду гуманістичних ідей і набула розголошення серед наукових діячів США вже у другій половині минулого століття. Значення екзистенціальної течії неможливо переоцінити, оскільки вона змінила рух філософської думки загалом та виступила певним викликом тогочасним умовам, в яких опинився індивід.

Екзистенціалізм представляє собою напрямок філософської думки, де основною метою є осмислення буття (екзистенції) людини і світу через їх існування. Відповідно, головними категоріями тут виступають свобода,

особистість та ідентичність і саме через них екзистенціалізм надає відповіді на питання, пов'язані із людським буттям [2, с. 100].

Говорячи про тогочасний стан суспільства, окремого індивіда, держав, що постраждали під час війни, варто відмітити, що основним проблемами буття були виживання, відбудова та відновлення як мінімум до стану довоєнного часу. Безумовно, в подібних умовах людина мало думає про власну свободу, ідентичність і майбутнє існування. Головним було, що тут і сьогодні. З іншого ж боку, розповсюдження ідей екзистенціалізму подарували людям надії, жагу до кращого життя й боротьби за власну свободу. Про що саме йде мова? Перш за все, школа екзистенціалізму носила гуманістичний характер і вперед ставила існування індивіда. По-друге, екзистенціалізм зосереджений на прагненні людини до ідентичності й боротьби проти конформізму і поверховості [3, с. 8]. По-третє, філософія екзистенціалізму – це також філософія свободи, де свобода стає основою буття. Фактично, як писав один із представників школи екзистенціалізму Е. Фромм, людина приречена бути вільною, оскільки це не її вибір, а певна вимога її життя. І кожен індивід має нести відповідальність за свою свободу [4, с. 85].

Остання теза не є абстрактною думкою й тому є пояснення. Людина є вільною та її буття невіддільно пов'язане з її свободою. Чому так? Людське буття не є сталим явищем, а пов'язане з постійною дією, імпульсом, мотивацією. Але ці дії пов'язані з усвідомленням про наслідки, неважливо чи то позитивні, чи негативні. І жодні обставини, попередні життєві ситуації або теперішній стан не мають впливати на дії індивіда. Є лише свобода дій і усвідомлення її наслідків.

Повертаючись до подій сьогодні, беззаперечно можна стверджувати, що війна поставила під загрозу буття й свободу кожного мешканця нашої країни. В контексті сучасних реалій кожен опинився перед певним вибором: Чи стати нарешті вільним особистісно, ментально, як громадянин своєї країни? Або ж віддати свою свободу іншому, щоб хтось інший потім нею не заволодів? На ці два рівнозначні питання кожен має відповісти, спираючись на власну свідомість та оцінити наслідки. Проте, щоб бути дійсно вільним, треба бути готовим до змін.

Зміни для України відбулися ще 24 лютого і за них по сьогодні доводиться нести жертви. Залишається лише це прийняти та продовжувати боротьбу. Абсолютно точно можна зазначити, що кожна людина, яка проживає в нашій країні приречена бути вільною. Проте на цю свободу треба заслужувати і неухильно продовжувати її захищати.

Список використаних джерел:

1. Стеценко В. Екзистенціалізм як «філософія людини» ХХ сторіччя. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2010. № 4. С. 44–54. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27409/05Stetsenko.pdf?sequence=1>
2. Лузан А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. Краматорськ : ДДМА, 2012. 136 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r300.pdf>
3. Flynn, T.R. 2006. *Existentialism: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press. URL: <http://polanco.jesuits-africa.education:8080/jspui/bitstream/123456789/10/1/Existentialism%20-%20A%20Very%20Short%20Introduction.pdf>
4. Громова О. В. Самотність як феномен в екзистенціальному і психоаналітичному дискурсі ХХ ст. : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук : 09.00.05. Дніпро, 2021. 263 с.